

«Μυκηναίοι εν τω γίνεσθαι;

Η εξέλιξη των μυκηναϊκών ταφικών πρακτικών και ο ρόλος τους στην ευρύτερη κοινωνική αλλαγή»

ομιλήτης

Dr Michael Boyd

Senior Research Associate

McDonald Institute for

Archaeological Research

Η 6η συνάντηση

του Μυκηναϊκού Σεμιναρίου

θα πραγματοποιηθεί στις 19:00

στο **Αμφιθέατρο Α. Αργυριάδη**

(Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών

Πανεπιστημίου 30)

Η ομιλία θα δοθεί στα αγγλικά

Η ομιλία εξετάζει τη σχέση μεταξύ των ταφικών πρακτικών και της κοινωνικής αλλαγής στη Νότια Ελλάδα κατά τη 2η π.Χ. χιλιετία. Στη διάρκεια αυτής της χιλιετίας ευρείς κοινωνικοί μετασχηματισμοί οδήγησαν στη δημιουργία επικρατειών, όπως πολλοί θεωρούν, με σημαντική εμβέλεια δράσης, κατά το δεύτερο μισό της περιόδου. Ωστόσο, τα προηγούμενα στάδια αυτής της εξέλιξης δεν είναι επαρκώς γνωστά. Παρατηρούνται πολύ σημαντικές αλλαγές στα έθιμα ταφής, οι οποίες φαίνεται να προηγούνται της δημιουργίας αυτών των κρατικών σχηματισμών, με τη μετάβαση από νεκροταφεία ή άλλες ομάδες ατομικών τάφων (τύμβους, ταφές σε οικιστικούς χώρους που δεν είναι πλέον σε χρήση) σε ομαδικούς τάφους αρχικά και σε νεκροταφεία ομαδικών τάφων στη συνέχεια. Οι αλλαγές αυτές λαμβάνουν χώρα με διαφορετικό τρόπο και ρυθμό στις διάφορες νοτιοελλαδικές περιοχές. Συχνά θεωρείται ότι ανακλούν τη δράση ιεραρχικών κοινωνικών δομών και ορισμένες φορές έχει υποστηριχθεί ότι μέσω αυτών των διαδικασιών καθιερώνονται οι μυκηναϊκές άρχουσες ομάδες (ελίτ).

Υποστηρίζεται ότι οι κοινωνικοί μετασχηματισμοί που προοιωνίζονται την εμφάνιση κρατικών σχηματισμών δεν είναι άμεσα ορατοί στη νέα ταφική ιδεο-

λογία. Η διαφοροποιημένη αντίληψη της έννοιας και της κατάστασης του θανάτου που υποδηλώνουν οι ομαδικοί τάφοι βασίζεται σε σύνολο ιδεών περί ταυτότητας και προγονικών ομάδων, η συμμετοχή στις οποίες μπορεί άλλοτε να υπόκειται σε περιορισμούς και άλλοτε να είναι ευρεία. Η νέα ταφική ιδεολογία συγκεράστηκε τελικά με τις αντιλήψεις της ελίτ περί κυριαρχίας (και με θρησκευτικές αντιλήψεις περί του θείου), αλλά τα ταφικά έθιμα αποτελούσαν ανέκαθεν πεδίο αναμέτρησης των αντιλήψεων για τη φύση της κοινωνίας.

Στην ομιλία θα παρουσιαστούν οι αλλαγές που παρατηρούνται στις ταφικές πρακτικές κατά την Μυκηναϊκή εποχή σε πέντε τομείς: ταφική αρχιτεκτονική, οικογενειακοί δεσμοί και ομαδικές ταφές, ανακομιδές, ταφικό τοπίο και υλικός πολιτισμός. Θα επιχειρηθεί η κατανόηση των μηχανισμών που θέτουν σε κίνηση αυτές τις αλλαγές εξετάζοντας τις σχέσεις μεταξύ ζώντων, νεκρών και προγόνων, το ρόλο της άρχουσας τάξης στην προώθηση ή μη αυτών των αλλαγών, το ζήτημα της σχέσης μεταξύ των αλλαγών και αντιλήψεων περί αθανασίας και του θείου και, τέλος, το ρόλο των ταφικών πρακτικών στη ευρύτερη διάρθρωση της κοινωνίας.

“Becoming Mycenaean?”

Developments in Mycenaean burial practices and their role in wider social change”

---

speaker:

Dr **Michael Boyd**

Senior Research Associate

McDonald Institute for

Archaeological Research

The 6th meeting of the

Mycenaean Seminar will be at **19:00**

in the **A. Argiriadis Amphitheatre**

(Central building of the University of Athens

Panepistimiou 30)

The lecture will be held in english

This paper considers social change in the societies of southern Greece in the second millennium BC by considering the relationship between developing burial practices and wider social change. Broad transformations in society have long been identified over the course of the millennium leading to what many see as state-level societies functioning over a significant area in the latter third of the period. However the prior stages are not well understood. In parallel, but apparently preceding the formation of state-level institutions, are very significant changes in mortuary customs from cemeteries or other groups (tumuli, burials in disused parts of settlements) of individual tombs to collective tombs and then to cemeteries of collective tombs. These transformations take place in different ways and at different rates across the area in question. It has often been assumed that these developments represent the activities of hierarchical social structures and it has sometimes been argued that Mycenaean elites created themselves through these processes. This paper argues that any transformations in society prefiguring the appearance of state-level institutions are not directly reflected in emerging burial ideologies. The altered understanding of the meanings

of death and being dead implicit in collective tombs centre on aggregate notions of identity and ancestral groups, membership of which can in some cases be somewhat restricted and in others seems relatively wide. These developing ideologies were ultimately reconciled with elite notions of leadership (and religious notions of the divine), but the burial field was always an arena for contested notions of the nature of society.

The paper will consider the changes in burial practices through the Mycenaean period in five areas: funerary architecture, association and collective burial, secondary treatments, the funerary landscape, and the use of material culture. In attempting to understand the agencies driving these changes the paper will consider evolving relationships between the living, the dead and the ancestors, the nature of the role of elites in driving change (or not) in the funerary sector, the question of any relationship between the development of notions of immortality and the divine with the funerary sphere, and finally the role of burial practices in wider social structuration.

The Organising Committee:

Nagia Polychronakou-Sgouritsa, Iphiyenia Tournavitou, Emilia Banou, Harikleia Brekoulaki